

УДК 37.016
ББК 74.263
Д18

Даніліна І. В.

Д18 Уроки позакласного читання. 2 клас. — Х. : Вид. група «Основа», 2016. — 96, [1] с. — (Серія «Початкова школа. Мій конспект»).

ISBN 978-617-00-2688-0.

Посібник містить докладні розробки уроків позакласного читання у 2-му класі (17 уроків на рік), складені відповідно до вимог оновленої навчальної програми для ЗНЗ із навчанням українською мовою (у редакції 2014 р.) та змісту чинних підручників.

У додатку подано дидактичні матеріали до уроків для копіювання (тексти творів, картки, опорні таблиці, схеми, кросворди тощо).

Зручний формат та поля для записів дозволять творчому вчителю, користуючись запропонованим у посібнику матеріалом, скласти власні плани-конспекти уроків курсу.

Для вчителів початкової школи.

УДК 37.016

ББК 74.263

Навчальне видання

Серія «Початкова школа. Мій конспект»

ДАНІЛІНА Інна Володимирівна

УРОКИ ПОЗАКЛАСНОГО ЧИТАННЯ.

2 КЛАС

Головний редактор *Ю. С. Бардакова*

Редактор *О. В. Грабар*

Відповідальний за видання *Ю. М. Афанасенко*

Технічний редактор *О. В. Лебедєва*

Коректор *О. М. Журенко*

Підписано до друку 19.04.2016. Формат 84×108/16.

Папір газет. Друк офсет. Гарнітура Шкільна.

Ум. друк. арк. 5,5. Замовлення № 16-04/18-05.

ТОВ «Видавнича група «Основа»
61001, м. Харків, вул. Плеханівська, 66
тел. (057) 731-96-33

e-mail: office@osnova.com.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 2911 від 25.07.2007 р.

ISBN 978-617-00-2688-0

© Даніліна І. В., 2016
© Корягін В. О., дизайн обкладинки, 2016
© ТОВ «Видавнича група «Основа», 2016

ЗМІСТ

Урок 1. «Наче вулик, наша школа...»	4
Урок 2. У світі казки чарівної	7
Урок 3. Країна дитячих журналів	10
Урок 4. У світі цікавих загадок	15
Урок 5. Осінь щедра, осінь золотава	20
Урок 6. З чистого джерела народної мудрості	23
Урок 7. Твій друг — книга	27
Урок 8. Людина починається з добра	31
Урок 9. Зимонько-снігуронько	34
Урок 10. Буду я природі другом	38
Урок 11. Батьківщина — рідний край	42
Урок 12. Хліб — усьому голова	46
Урок 13. Тарас Шевченко — видатний український поет	50
Урок 14. А вже весна, а вже красна...	55
Урок 15. Казки народів світу	58
Урок 16. Мама любя, добра, мила...	61
Урок 17. «І вкрились луки цвітом, вітаючись із літом...»	64
Додаток	68
Матеріали для копіювання	68
Література та Інтернет-ресурси	97

Дата _____

Клас _____

УРОК 1. «НАЧЕ ВУЛИК, НАША ШКОЛА...»

Мета: розширювати і поглиблювати знання учнів про школу, взаємини з товаришами; формувати уявлення учнів про загальнолюдські цінності, роль знань у житті людини; викликати інтерес до навчання у школі; розвивати навички швидкого та правильного читання, пам'ять, образно-аналітичне мислення; виховувати сумлінність, старанність, доброзичливість, повагу до однокласників, учителів.

Хід уроку

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

Приєм «Комплімент»

— Діти, чи приємно вам, коли вас хвалять? (*Прогнозована відповідь: «Так».*)

— Саме тому ми сьогодні будемо вчитися говорити добрі слова одне одному. Учитель започатковує комунікативну діяльність, зробивши комплімент учневі праворуч від себе.

— А тепер поверніться кожен до сусіда по парті і скажіть йому щось приємне, починаючи речення так: «Ти мені подобаєшся, бо...».

Діти по черзі роблять комплімент сусідові, потім — учителеві. (*Прогнозовані відповіді: «Ти мені подобаєшся, бо ти веселий», «Ти мені подобаєшся, бо ти талановитий» і т. ін.*)

— Як ви вважаєте, навіщо ми цього навчаємося?

— Чого ви особисто навчилися?

— Де у своєму житті ви можете використовувати вміння робити компліменти?

II. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

1. Робота над загадкою

— Відгадайте загадку.

- Великий будинок у місті стоїть,
Та завжди, як вулик бджолиний, шумить.
Як чаша, він повний знаннями,
Ласкавий будинок цей з нами. (*Школа*)

— За якими ознаками визначили, що йдеться про школу?

— З чим порівнюється школа у загадці?

— Прочитайте тему уроку.

— Як ви вважаєте, про що йтиметься на уроці?

2. Слухання пісні В. Шаїнського «Чого вчать у школі»

— Чого ж учать у школі?

— А які твори про школу знаєте ви?

III. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ УРОКУ

— Сьогодні на уроці ми будемо працювати над випуском усного журналу, присвяченого школі. А матеріалом для нього будуть вірші, оповідання, прислів'я, присвячені школі.

IV. СПРИЙМАННЯ Й УСВІДОМЛЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

1. Вступне слово вчителя

— Перша сторінка нашого усного журналу — «Цікаво знати...».

— Чи знаєте ви, звідки до нас прийшла школа?

— Як ви вважаєте, скільки років школі?

2. Технологія «Мікрофон»

- Цікаво знати, що слово *школа* походить із давньогрецької мови. Стародавні греки називали її *схоле*. Школа наша, виявляється, дуже давня. Їй понад 24 століття! У давнину в школах діти проводили свій вільний час.
- Та могли відвідувати школу не всі діти Стародавньої Греції, а лише хлопчики з вільних родин. Дітей рабів до школи не приймали, не ходили також до школи і дівчатка.
- Школи були не однакові, а різні. У кожній із них навчали якогось одного предмета. Спочатку хлопчики ходили до школи, у якій їх учили читати, писати й рахувати. З цієї школи вони переходили до іншої, де їх навчали співів, музики, поезії.
- Завершувалося навчання у спеціальній школі, яка готувала майбутніх воїнів. Тут хлопці загартовувалися, вчилися володіти різними видами тогочасної зброї.
- До нас, на наші слов'янські землі, школа прийшла тисячу років тому. І була вона спочатку дуже схожою своїми порядками на оту давньогрецьку. Так само вчилися в ній діти заможних людей, так само учні піднімалися сходинками наук.

(За А. Коваль «Здрастуй, школо!»)

3. Друга сторінка «Народ скаже — як зав'яже»

Робота в парах

— Складіть прислів'я з частин.

Вік живи — ...	а кажи — навчусь.
Здобудеш освіту — ...	соромно не вчитись.
Не соромно не знати, ...	хто хоче все знати.
Не кажи — не вмю, ...	вік учись.
Гарно того навчати, ...	побачиш більше світу.

— Поясніть, як ви розумієте їх значення.

— Чого вчать ці прислів'я?

— Яке прислів'я ви запам'ятали?

4. Третя сторінка «Поетична»

1) *Показове читання вірша Лесі Храпливої «У школу».*

2) *Бесіда за прочитаним.*

— Чому вчать у школі?

— Для чого потрібно вчитися?

— Як потрібно ставитися до товаришів у школі?

3) *Виразне читання вірша Дмитра Павличка «Школа».*

4) *Бесіда за змістом.*

— З чим поет порівнює школу?

— А з ким — дітей?

— Як потрібно поводитися у школі?

5. Четверта сторінка — «Пограймо»

— А тепер пограймо у гру «Перевірте свій портфель».

• Кожен учень щоденно На урок бере... (<i>щоденник</i>).	• Ручка й олівці, щоб знали, Ми кладемо у... (<i>пенали</i>).
• Для письма, сказати прошу, Що потрібно взяти?... (<i>Зошит</i>).	• Я беру в свою правцю Із пенала помічницю. Крапка... рисочка... карлючка — Разом пишем я і... (<i>ручка</i>).
• Малюють в альбомі цім Допоможуть... (<i>олівці</i>).	

- Рівно риску проведи
І квадратик спробуй,
Та у руки ти візьми
Цю струнку особу.
Натиск витримає стійко
Впевнена, струнка... (лінійка).
- Щоб жили всі дружно в мирі:
Скло, пластмаса, гума й шкіра, —
Всіх здружу я, крім людей,
Здогадались, що я?.. (Клей).

6. П'ята сторінка «Відпочивайко»

Фізкультхвилинка

Встаньте, діти, посміхніться,
Землі нашій поклоніться
За щасливий день вчорашній.
І до сонця потягніться.

В різні боки нахиліться,
Веретеном покрутіться.
Раз присядьте, два присядьте
І за парти тихо сядьте.

7. Шоста сторінка «Почитайко». Ознайомлення з оповіданням В. Сухомлинського «Списав задачу»

1) Лексична робота.

Учитель пояснює, що раніше у школах найвищий бал був «п'ять».
«П'ять» — тут: найвища оцінка.

2) Прогнозування.

- Прочитайте назву оповідання.
- Чи можете ви передбачити, про кого і про що у ньому йдеться?

3) Читання оповідання учнями «ланцюжком».

4) Бесіда за змістом прочитаного.

- Чи знайома вам ситуація, описана в оповіданні?
- Чому Павлик прийшов до школи стурбованим?
- Чи любив працювати Павлик?
- З яким проханням хлопчик звернувся до Зіни?
- Чи правильно вчинила Зіна, коли дала списати задачу?
- А як би повелися ви на її місці?
- Що помітив хлопчик, коли списував задачу?
- Чому він не сказав Зіні про помилку?

5) Прийом «Кошик ідей».

- Поміркуйте, що автор схвалює, а що — засуджує.
- Які риси характеру Павлика виявились у його вчинку?
- Як далі можуть скластися стосунки Зіни й Павлика?
- Від чого В. Сухомлинський намагається застерегти читача?
- До чого заохочує?

8. Сьома сторінка «Підсумкова»

- Чи цікаво вам було читати наш усний журнал?
- З якими творами ознайомилися на його сторінках?
- Чого вас навчив журнал?
- Навіщо на початку уроку ми вчилися говорити комплименти?
- Що для вас означає школа?
- Це була остання сторінка нашого усного журналу. Дуже хочеться вам сказати:

Шануйте школу нашу любу,
Її просторі світлі класи!
Навчайтесь, розуму набирайтесь,

Із друзями зустрічайтесь!
Хай добре працюється вам і живеться,
Все вміється і все вам вдається.

V. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

Скласти розповідь про своїх друзів у класі. З ким вам найцікавіше?

УРОК 2. У СВІТІ КАЗКИ ЧАРІВНОЇ

Дата _____

Клас _____

Мета: поглибити знання учнів про казку як вид усної народної творчості; вчити визначати головну думку казки; розвивати образне мислення, уяву, фантазію учнів; збагачувати словниковий запас; вдосконалювати читацькі навички; виховувати любов до усної народної творчості.

Хід уроку

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

Всі почули ви дзвінок,
Він покликав на урок.
Кожен з вас приготувався,

На перерві постарався.
Зараз сядуть лиш дівчата,
А за ними і хлоп'ята.

II. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

— Відгадайте загадку.

- Вчитель Олю запросив до дошки:
  - Ти читала про Котигорошка?
  - Так, читала.
  - То скажи, будь ласка,
Що за твір це?..
  - ... (Казка).

III. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ І МЕТИ УРОКУ

Сьогодні у нас незвичайний урок,
У казку сьогодні ми зробимо крок.
Із казкою ми вже стрічались не раз,
І знову вона завітала до нас.
У казках — завжди перешкоди, та знаю:
Для творчих дітей їх ніколи немає.

— Отже, сьогодні на вас чекає фантастичний, незвичайний та чарівний світ казки.

IV. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ

1. Розглядання виставки книг

2. Бесіда

— Які книжки ви побачили на виставці?

— Які з них уже читали?

— До якого жанру літератури належать твори, які містять ці книги?

(Казки)

— Які казки ви вважаєте найулюбленішими?

— Як ви ознайомились з цією казкою? (Розповідали бабусі, дідусі, батьки, друзі, прочитали самостійно, побачили по телевізору, у театрі...)

V. ВИВЧЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

1. Вступне слово вчителя

— І що воно таке, ота казка?

Протягом століть казки дають перші уявлення про добро і зло, правду й неправду, чесність, справедливість. Саме казки були і залишаються чарівними джерелами благородства і милосердя, яких завжди бракує у реальному житті. Створені у сивій давнині, вони, як і вся усна народна творчість, передавалися з вуст в уста, від одного оповідача до іншого. Дитинство кожної

людини невіддільне від казки. Давайте пригадаємо, як ми слухали, затамувавши подих, про Івасика-Телесика, котика й півника, вовка та козенят, хитру лисичку.

Казки — це наші великі вчителі, які спочатку виховують, а вже потім розважають. Казка — це диво. Вона дає нам привід для роздумів, повчає, приносить багато радощів.

Казки є авторські, тобто написані письменниками, й народні.

Хто автор народних казок? Ці казки виникли раніше, ніж люди навчилися писати. Тому їх не записували, а переказували одне одному. При переказуванні ці казки змінювалися. Кожний, хто переказував, змінював події, додаючи щось своє. Отже, імена авторів неможливо встановити за давністю. Казка ставала народною.

2. Технологія «Мозковий штурм»

— Чим казка відрізняється від оповідання? (В оповіданні описуються події, що могли бути насправді в житті. А в казці розповідається часто про фантастичні явища, події. У казках говорять тварини, рослини, різні предмети. Існують дійові особи, яких не існує насправді.)

3. Гра «Будь уважним»

— Прочитайте слова з максимальною швидкістю у порядку зростання номерів.

- ③ та   ④ в   ② вигадка   ⑧ зрозумій
⑦ повчальне   ① казка   ⑥ щось   ⑤ ній

(Казка — вигадка, та в ній щось повчальне зрозумій.)

— Повторіть з пам'яті.

— Поясніть, як ви зрозуміли це речення.

4. Бліцтурнір

— А чи добре ви знаєте казки? Перевіримо!

- Як звали корову кота Матроскіна? (Мурка)
- Скільки разів старий кидав у море невід? (3)
- Скількох розбійників перехитрив Алі-Баба? (40)
- Що втратив ослик Іа? (Хвостик)
- Ім'я дівчинки з блакитним волоссям. (Мальвіна)
- Яке яечко знесла Курочка Ряба? (Золоте)
- Що знайшли мишенята Круть і Верть? (Колосок)
- Хто розламав теремок? (Ведмідь)
- Хто вигнав козу-дерезу із зайчикової хатки? (Рак)
- Хто врятував Івасика-Телесика? (Гусенятко)

— Ви показали себе справжніми знавцями казок. Багато казок ми згадали. У різних казках побували. Що найголовніше у всіх казках? (Добро перемагає зло; казки вчать життєвої мудрості.)

5. Ознайомлення з українською народною казкою «Поради соловейка»

1) Читання складних слів.

від-пу-сти-ти	ви-рі-шив	по-о-бі-цяв
не-прав-ди-вим	не-вдо-взі	по-вер-нув-ся
по-ди-ви-ти-ся	за-сму-тив-ся	тур-бу-ва-ти-ся
вмов-лян-ня	не-ро-зум-ний	в май-бут-ньо-му

2) Читання казки учнями «ланцюжком».

— Чи сподобалася вам казка?

6. Бесіда за змістом з елементами вибіркового читання

- Назвіть героїв цієї казки.
- Чому чоловік відпустив соловейка?
- Яких трьох речей соловейко навчив чоловіка?
- Як соловейко довідався, чи дотримав чоловік його порад?
- Прочитайте товаришеві, який висновок зробив соловейко.
- Чого вчить казка «Поради соловейка»?

7. Фізкультхвилинка

Руки в сторони та вгору —
На носочки піднялись.
Підніми голівку вгору —
Й на долоньки подивись.
Присідати ми почнемо,
Добре ноги розімнемо.
Раз — присіли, руки прямо.
Встали — знову все так само.
Повертаємося вправо,
Все виконуємо гарно.
Вліво-вправо повернулись
І сусіду усміхнулись.

8. Читання — розуміння української народної казки «Дві білочки й лисиця»

1) Мовчазне читання казки.

- Чого вчить казка «Дві білочки й лисиця»?

2) Робота в парах.

- Які питання ви можете скласти до казки?

3) Характеристика героїв казки.

- Хто який?

Лисиця білочки

Розумна, щедра, мудра, хитра, дурні, неслухняні, жадібні, вередливі, чесна, роботяща, ледача, веселі, слухняні, чемні, добра, розсудлива, засмучені, нетерплячі, кмітлива.

9. Гра «Збери прислів'я»

Робота над деформованим реченням-прислів'ям

Казки   багато.   маленькі,   в них   а розуму

(Казки маленькі, а розуму в них багато.)

- Поясніть, як ви розумієте це прислів'я.

VI. ПІДСУМОК УРОКУ

- Чи сподобався вам урок?
- Що нового дізналися на сьогоднішньому уроці?
- З якими казками ознайомилися на уроці?
- Назвіть персонажів казки «Поради соловейка».
- Назвіть персонажів казки «Дві білочки й лисиця».

VII. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

— Наступний урок позакласного читання проведемо за темою «Країна дитячих журналів». Завдання до уроку та список літератури ви знайдете в куточку читача.